

fragMENTaTION 5

Borga Kantürk sıralı-sırasız

2012

Sanatçının izniyle | Courtesy the artist

sıralı-sırasız: Yer veya zaman uygunluğu gözetmeksizin.

Atilla İlhan, "Mahur Beste" isimli şiirinden esinle:
"Gitti dostlar şölen bitti ne eski heyecan ne hız
Yalnız kederli yalnızlığımızda sıralı sırasız..."

Küratör: NECMİ SÖNMEZ

Editör: MİNE HAYDAROĞLU

Çeviri: LİZ AMADO

Duru Bir Dünya

Borga Kantürk'ün Bellekte Kalanlar Projesi

Çalışmalarını yazılı, görsel ve işitsel imgeler üzerine yoğunlaştıran Borga Kantürk'ün az bilinen özelliklerinden biri de, şiirle kurmuş olduğu yakın ilişkidir. Sanatçının "sıralı-sırasız" başlığı altında üretmiş olduğu çalışma, sadece bu şiirsel ilginin değil, aynı zamanda, günlük yaşamın anlamsızlık perdesini hafifçe aralamak olarak yorumlanabilecek küçük jestlerin toplamıyla gündeme gelen bakış açılarını bir araya getiriyor. Bu bütünsel çalışma, denize yakın bir coğrafyanın izini taşımasına rağmen, sokaklar, caddeler, gemiler başta olmak üzere "toplumsal mekânın" sağır kabuğunu kaldırma eylemi olarak tanımlanabilecek izlerle dolu. Bu kabuğu kaldırmadan soymaya çalışmak gerekiyor. Çünkü Kantürk, görsel imgelerini "unutulmuş, kenara itilmiş ve sıradan" görüntüler üzerine kurgularken, kendi yazdığı sözcüklerle yavaş yavaş duyulan "sesler dünyasının" kapısını aralıyor: İşte çam ağaçlarıyla kaplı bir orman yolunun çıtırtıları, işte hareket ettiği belli olan bir geminin motor sesleri, işte bir martının çıktığı. Böylece güneşli oldukları için yazdan kaldığını tahmin edebileceğimiz bir mevsimde halka açık mekânlarda duyumsanan sağırlık, belki de bir küçük kıyı kentin sağırlığı, usulca izleyicinin karşısına çıkıyor.

Kavramsal bir bütünlüğe sahip olan "sıralı-sırasız"da pusuda bekleyen duygular dünyasından söz etmek mümkün. Silinti gibi belirsizlikler, kendini her fotoğraf karesinden duyumsatan "bırakılmış bıçak dövüşlerini" anımsatan gerilim bu çalışmanın arka anlatı planını oluşturuyor. Her ne kadar hareketsiz gibi dursalar da, polaroidlerin buğulu atmosferi "gücenmişlikle" yüklü. Hangi anlatıdan, hangi hikâyeden, hangi anlamsız ikindiden başlayacağını bilemiyor izleyici. Yorgunluk yüklü gökyüzü boşlukları Kantürk çalışmasında ayrıcalıklı bir konuma sahip. Bu ve buna benzer tanımlamalarla sayfalar dolusu tanımlamanın yapılabileceği bu derinlikli çalışmanın görsel gücü, belki de her türlü tanımlamayı ters yüz edecek denli yalın olmasından kaynaklanıyor. Buna rağmen bakıldığında, dik-katli olarak algılandıığında "görselleşme sürecinin" mozaik taşları gibi parçalar üzerine oturtulmuş olduğu dikkati çekiyor.

Borga Kantürk'ün "sıralı-sırasız" çalışmasında, güncel yaşamın görülmeyen yüzünü ortaya çıkarmak için harcadığı çabanın meyve verdiğini görüyoruz. Anlatıcı elemanlardan soyutlanmasına, figürün tamamen dışlanılmasına, en önemlisi şiirselliğin bilinçli olarak kapı dışına itilmesine rağmen, her fotoğraf karesinden soğu tükenmiş ruh halleri yükseliyor. Bu çalışmanın erdemi, izleyicileri "saf imgeyi" ortaya çıkarabilmek için ayakkabısının altına bakacak denli alçak gönüllü bir sanatçısı ortaya çıkarmasından kaynaklanıyor. Duyguların, algıların görselleşme sürecinde Kantürk'ün göstermiş olduğu çabanın soyutlamalar üzerine değil de gerçekler üzerine kurulu olması, "sıralı-sırasız"ı farklı bakış noktalarının kesişme noktasına taşıyor. Belgesel, şiirsel, sosyal ya da politik süreçlerin varlığıyla güçlenen fotoğraflarda kazılmayı bekleyen arkeolojik sit alanları gibi Türkiye'nin yakın geçmişine ait izlerin varlığından bahsetmek gerekiyor. Bunlar sinema dilinde de anlatılabilirdi. Ama Kantürk, analog fotoğraf tekniğini kullanarak, hem belgeselliği hem de anlatımcılığı kırmayı başarıyor. Sonuçta ortaya çıkan anlatı, hem formal hem de çağırıcı yapısıyla dikkatli izleyicilere oldukça farklı bir "bu dünya" yorumu sunuyor. Etkilenmemek elde değil.

İstanbul, Aralık 2012

sıranın ortasında (yönünü kaybetmek)

sıra sonu (eve dönüş)

atık sırası (dışarıda bırakılmışlar)

seyir sırası (gölgede)

seyir sırası (güneşte)

seyir sırası (teras)

sıra arkadaşı (kısa bir ara)

sıra arkadaşı (esintiyi beklerken)

sıra-dışı (aklı havada)

sıra-dışı (yerden bitmek)

sıra-dışı (sevgililer)

sıralı ritim (hareketi beklemek)

sıralı beton (kardeşler)

sefer sırası (dumanlı)

sefer sırası (uçmayı beklemek)

A Translucent World

Borga Kantürk's "What Remains in Memory" Project

One of the lesser known attributes of Borga Kantürk, who focuses his work on textual, visual and auditory images, is his intimate relationship with poetry. The artist's work titled "ordered-random" not only reveals this poetic interest, but at the same time also brings together perspectives that would accumulate from the combination of minor gestures that could be interpreted as a slight undraping of the curtain of meaningless of daily life. While this holistic work bears traces of a seaside geography, it is also full of traces that could be defined as an act of peeling the deaf scab of "public space"; streets, avenues and ships in particular. This scab has to be peeled without being pulled off. Because while constructing his visual images over "forgotten, sidelined, ordinary" scenes, Kantürk slowly cracks open the door of the "word of sounds" by scribing his own words; here is the cracks of a pine forest road, here the engine sounds of a moving ship, here the cry of a seagull. Thus, the deafness that may be discerned in sunny public spaces, which we could presume were left over from the summer; perhaps the deafness of a small seashore town, gently confronts the viewer.

In "ordered-random", which entails a conceptual unity, it is possible to speak of a world of emotions lying in ambush. Abrasion like uncertainties; the tension recalling "abandoned knife fights" divulging themselves from each frame, constitute the backdrop of this work. Even though they appear to be motionless, the misty atmosphere of these polaroids is laden with "indignation". The viewer can't decide which narrative, which story, which meaningless afternoon to start from. The fatigue ridden sky spaces assume a privileged position in Kantürk's work. Perhaps the visual power of this profound work, which could be elaborated upon for pages full of such depictions, lies in the fact that it is simple enough to overturn all sorts of characterization. And yet, at close glance, through assiduous perception, it is evident the "visualization process" is pieced together like mosaic stones.

In Borga Kantürk's "ordered-random" we see that his effort to reveal the invisible face of daily life bears fruit. Even though it is isolated from narrative elements, the figure is entirely abandoned, and most significantly poetry is consciously cast aside, from each photographic frame emerges extinct states of mind. The virtue of this work stems from the fact that it reveals an artist humble enough to look under his own shoe to expose the "pure image" to the audience. Kantürk has built his endeavor towards the process of visualizing emotions, perceptions on realities rather than abstractions, thereby carrying "ordered-random" to the intersection point of different vantage points. In the photographs that grow more powerful with the allusion to documentary, poetic, social or political processes, it is also necessary to mention the traces of Turkey's recent history, awaiting to be excavated like archeological preservation sites. All of these could be recounted with the language of cinema. However, using analog photography technique, Kantürk succeeds in challenging both documentarism and narrativity. The emerging narrative offers viewers a rather unique interpretation of "this world" both with its formal and associative structure. One can't help but be moved.

Istanbul, December 2012